

Duurzaamheid in de Zorg

Aan de slag met...

1. Duurzame mobiliteit

Binnen de zorg, en zeker de thuiszorg, hebben we te maken met vervoersbewegingen die impact (kunnen) hebben op de CO₂-uitstoot en het milieu. Op hoofdlijnen zijn er 2 soorten vervoersbewegingen te onderscheiden: **woon-werkverkeer** van personeel en **werk-werkverkeer** van en naar cliënten. Voor een deel zijn deze reisbewegingen natuurlijk onvermijdelijk maar er zijn wel mogelijkheden om de impact van de vervoersbewegingen op het milieu te beperken.

Daarmee kun je bijdragen aan een doelstelling in de Green Deal Zorg 3.0 tot het verminderen van CO₂-uitstoot en een klimaat neutrale zorg in 2050.

Wat staat er in de Green Deal 3.0?

55% minder CO₂-uitstoot in 2030 t.o.v.

2018 en klimaatneutraal in 2050

Woon-werkverkeer – wat kun je doen?

Medewerkers reizen dagelijks voor het werk vanuit huis naar kantoor of een vaste werkplek. De CO₂-uitstoot die dit met zich meebrengt kan worden beperkt.

Stimuleer/ sta toe dat medewerkers, waar mogelijk, thuis werken.

In coronatijd is gebleken dat het voor sommige medewerkers en functies goed werkt om (af en toe) vanuit huis te werken. Dit geldt met name voor kantoorpersoneel. Bepaalde werkafspraken kunnen ook digitaal uitgevoerd worden en het scheelt medewerkers ook reistijd. Ook nu corona ons hier niet meer toe 'dwingt', is het goed om te kijken welke afspraken hierover structureel kunnen worden. Hiermee beperk je het aantal kilometers dat gereden wordt en daarmee de CO₂-uitstoot.

Om het effect hiervan inzichtelijk te maken kan een berekening/schatting worden gemaakt van het gemiddeld aantal kilometers woon-werkverkeer van het personeelsbestand (of een afdeling) in jaar X ten opzichte van jaar Y.

Bijvoorbeeld:

In 2019 werden er gemiddeld 6000 km per maand woon-werkverkeer gedeclareerd, in 2022 waren dit 5000 km per maand. Dit is 1000 km per maand minder, wat betekent een reductie van 16.67%.

Stimuleer openbaar vervoer en (elektrische) fiets.

Uiteraard blijft er altijd woon-werkverkeer noodzakelijk. Omdat dit toch zo duurzaam mogelijk te maken is het zinvol medewerker te stimuleren om een zo “groen” mogelijk vervoersmiddel te gebruiken. Dit kan zijn het openbaar vervoer of de fiets. Een elektrische fiets kan hierbij een goede oplossing zijn voor medewerkers waarbij de afstand net te groot is voor een gewone fiets.

Om medewerkers hierin te stimuleren kun je als werkgever, als secundaire arbeidsvoorwaarde, een zogenaamd ‘fietsenplan’ introduceren. Dit houdt in dat medewerker via de werkgever met belastingvoordeel een nieuwe (elektrische) fiets kunnen kopen. Dit kan de medewerker flink wat geld besparen, maar ook als werkgever kan het voordelig zijn omdat je minder brutoloon uitkeert waarover je weer sociale lasten betaalt. En uiteindelijk bespaar je ook op de vergoeding van reiskosten.

Houd rekening met de afstand van woning tot werkplek

Uiteraard is het, met de huidige arbeidsmarktkrapte, fijn als medewerkers bij je willen komen werken, ook als ze verder weg wonen. Toch kan het goed zijn er rekening mee te houden dat de afstand niet te groot wordt waardoor te veel kilometers moeten worden afgelegd. Je kunt bijvoorbeeld kijken of je medewerkers in kunt delen op routes/locaties zo dicht mogelijk bij hun woonplaats.

Werk-werkverkeer van en naar cliënten – wat kun je doen?

In de thuiszorg heb je te maken met routes van en naar cliënten toe. Dit is onvermijdelijk. Maar ook hier kan het lonen om te kijken naar enerzijds een beperking van de uitstoot en anderzijds het beperken van het aantal bewegingen dat je maakt.

A light grey callout bubble with a maroon border and a small tail pointing upwards and to the left. It contains text about digital care and travel reduction.

Inzet van digitale zorg/ zorg op afstand
helpt ook bij het verminderen van
reisbewegingen.

Elektrische dienstauto's/fietsen

Voor de reizen van en naar cliënten toe maken medewerkers soms gebruik van hun eigen vervoersmiddel maar kunnen ze ook gebruik maken van bedrijfsauto's of fietsen. Misschien is de aanschaf van enkele (elektrische) fietsen of elektrische auto's een slimme investering. Het bespaart u de vergoeding van reizen met eigen vervoer waardoor het op termijn een aantrekkelijke investering kan zijn. Neem bij de aanschaf van vervoersmiddelen het uitgangspunt dat ze klimaatneutraal/ CO2-arm moeten zijn.

Is de aanschaf van elektrische dienstauto's een (te) grote investering? Er zijn diverse lease opties waarbij je bijv. betaalt per gereden kilometer of gezamenlijk kunt leasen.

Efficiënt indelen van routes

Het verminderen van reisbewegingen is een concreet punt wat ook financiers van de zorg benoemen in hun inkoopvoorwaarden. Door routes zo efficiënt mogelijk in te delen kun je onnodige reisbewegingen zoveel mogelijk voorkomen. Hier zijn diverse tools voor beschikbaar, bijvoorbeeld binnen het Nedap ONS systeem. Maar het is ook mogelijk om het nog specifieker voor je eigen organisatie in te richten. Zo werkt Attenza, een organisatie die landelijk palliatief/terminale zorg biedt, met een eigen ontwikkelde app waarin vastligt waar zorgverleners wonen en wat de afstand is naar een zorgvrager. Zo kunnen ze de reisafstanden meenemen in de planning. Dit draagt bij aan kosteneffectiviteit en aan de duurzaamheid.

Wat staat er in de Green Deal 3.0?

Klimaatneutraal en/of CO2-arm als uitgangspunt bij inkoop van vervoersmiddelen.

Voor organisaties met > 100 medewerkers wordt het wettelijk verplicht om hun CO2-uitstoot van vervoersbewegingen van personeel in kaart te brengen en een mobiliteitsplan op te stellen. Op deze website vind je meer informatie en praktische tips. Het draaiboek duurzame mobiliteit is gericht op intramurale instellingen, maar bevat zeker ook nuttige informatie om extramuraal mee aan de slag te gaan.

Wat staat er in de Green Deal 3.0?

Zorgaanbieders met > 100 medewerkers brengen m.i.v. 2023 hun CO2-uitstoot van vervoersbewegingen van personeel in kaart en stellen een mobiliteitsplan op met doelen en maatregelen voor de vermindering van CO2-uitstoot en verduurzaming van de vervoersbewegingen.

2. Duurzame en gezonde voeding

Op het gebied van voeding kunnen niet alleen stappen gezet worden om het duurzamer te maken, vaak kunnen we daarmee voeding ook gezonder maken wat positieve uitkomsten kan hebben op de gezondheid. Voor zorgorganisaties die ook het aanbod van voeding organiseren voor cliënten is het zinvol te bekijken welke stappen ze hierin nog kunnen nemen. Hierbij kun je kijken naar het aanbod van voeding en ook de inkoop daarvan.

Inkoop van voeding

Met welke leveranciers van voeding maak je afspraken en op welke manier dragen zij bij aan een duurzame voedselketen? Het kan

helpen om hierover met de leverancier in gesprek te gaan. Wat doen zij al en wat zou je mogelijk in gezamenlijkheid kunnen oppakken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verminderen van het aantal bestel- en bezorgmomenten, of het verpakkingsmateriaal van de producten.

Het inkopen van lokale producten kan ook bijdragen aan duurzaamheid omdat dit minder (grote) vervoersbewegingen vraagt. Daarnaast draagt het bij aan een bloeiende lokale gemeenschap.

Wat staat er in de Green Deal 3.0?

Zorgaanbieders werken aan gezonde, gevarieerde en duurzame voeding voor cliënten en medewerkers waar van toepassing. Zorgaanbieders maken 'duurzame en gezonde voeding' onderdeel van hun inkoopbeleid.

Aanbod van voeding

Naast de manier van inkopen kun je ook kijken naar het aanbod van je voeding en de producten die je inkoop. Bepaalde producten, zoals vlees, zijn minder duurzaam dan anderen. Meer plantaardige eiwitten i.p.v. dierlijke eiwitten dragen bij aan duurzaamheid maar zeker ook aan een gezond voedingspatroon van cliënten. Ook is het goed om zoveel mogelijk producten te gebruiken die ook in het seizoen passen en/of die in eigen land worden geproduceerd.

Wat staat er in de Green Deal 3.0?

Inzet op meer plantaardige en minder dierlijke eiwitten in het voedingsaanbod.

Minder voedselverspilling

Jaarlijks wordt zo'n 9% van het eten in Nederland ongebruikt weggegooid¹. Voedsel wordt vaak weggegooid doordat er te veel is ingekocht (het wordt niet gebruikt voor de houdbaarheidsdatum) of te veel wordt klaargemaakt (maaltijden worden niet geheel opgegeten). Om hiermee aan de slag te gaan is het zaak om allereerst voor je eigen organisatie te bepalen wat de huidige situatie is en waar je naar toe wilt. Zo maak je ook inzichtelijk wat het resultaat is van de acties die je onderneemt. Bepaal wat je inzichtelijk wilt hebben en hoe. Het kan makkelijker zijn om hierbij klein te beginnen, bijv. alleen het brood wat weggegooid wordt. Aan de slag met het meten van je voedselverspilling en het verminderen daarvan, [klik dan hier voor meer informatie](#).

En bekijk [deze handige tips](#).

Wat staat er in de Green Deal 3.0?

Zorgaanbieders brengen hun bestaande voedselverspilling in kaart en spannen zich in deze maximaal te verminderen.

Het kan zinvol zijn om het aanbod van voedsel eens te bespreken met de cliëntenraad. Vaak hebben zij ook goede ideeën die kunnen bijdragen aan minder voedselverspilling. Zo is er een voorbeeld waarbij de cliëntenraad zelf offerde om kleinere porties te serveren omdat veel bewoners de maaltijden vaak niet op konden. Of zijn er aan het eind van de dag producten over die anders weggegooid zouden worden? Misschien nemen medewerkers het graag mee naar huis.

Een eigen moestuin kan bewoners activeren en levert gezond en duurzaam voedsel op. Gft-afval kan gebruikt worden als compost.

¹ <https://www.milieuentraal.nl/eten-en-drinken/voedselverspilling/hoeveel-voedsel-verspillen-we/#:~:text=Zo'n%209%20procent%20van,590%20miljoen%20kilo%20goed%20voedsel.>

3. Afvalreductie

Jaarlijks zorgt de zorg voor meer dan 300.000 ton aan afval en belanden er 85 miljoen incontinentieluiers op de afvalstapel. Een groot deel hiervan komt natuurlijk ook uit ziekenhuizen, maar ook de VVT heeft hierin een groot aandeel. Met name waar het gaat om het afval van incontinentiemateriaal. Hierover is in de Green Deal een specifiek doel opgenomen, namelijk een reductie van 5 tot 10%.

Hoewel incontinentie bij ouderen niet altijd (geheel) te voorkomen is, kun je wel degelijk inzetten op het voorkomen of uitstellen van incontinentie. Zie hiervoor o.a. [de informatie op het Kennisplein Zorg voor Beter](#).

Wat staat er in de Green Deal 3.0?

Partijen beogen het gebruik van luiers en incontinentiemateriaal met 5 à 10% te verminderen.

Een innovatieve oplossing hiervoor wordt ook in toenemende mate gezien in de "[slimme luiers](#)". Deze bevatten een bepaald elektronisch systeem waarmee een seintje wordt gegeven wanneer het incontinentiemateriaal vervangen moet worden. Hierdoor kun je onnodige controlemomenten of te snel vervangen van incontinentiemateriaal voorkomen.

Maar het kan ook met kleinere stappen, zoals een goede en actuele voorraad en inkoop, zodat er niet onnodig materiaal wordt aangeschaft wat wellicht ongebruikt blijft. Maar bijvoorbeeld ook wanneer een client komt te overlijden en er is in huis nog voorraad incontinentiemateriaal. Vraag of je dit als thuiszorg mee mag nemen zodat je de voorraad kunt aanvullen en ergens anders in kunt zetten, anders wordt het mogelijk ongebruikt weggegooid.

Wat staat er in de Green Deal 3.0?

Zorgaanbieders en groothandels in de zorg leggen 'duurzaam en circulair inkopen' als uitgangspunt vast in het inkoopbeleid.

Inzameling en recycling

Een betere scheiding van het afval kan ervoor zorgen dat meer afval kan worden gerecycled. Kijk of het mogelijk is om binnen je eigen organisatie het incontinentiemateriaal apart op te slaan en af te voeren. Mogelijk kunt u hierover afspraken maken met de afvalverwerker die uw afval ophaalt, of is er in uw gemeente een punt waar u dit in kunt leveren. Wijst u ook uw cliënten in de thuiszorg erop dat zij incontinentiemateriaal gratis, gescheiden kunnen inleveren. Vaak zijn hiervoor speciale zakken verkrijgbaar bij de gemeente of apotheek.

Voor betrokken ondernemers.

Om het afval goed te scheiden en te beperken gebruikt zorgorganisatie De Leyhoeve een [vacumeermachine](#). Dit helpt om incontinentiemateriaal geurloos op te slaan en af te voeren. Dit draagt ook bij aan de hygiëne.

Wat staat er in de Green Deal 3.0?

Zorgaanbieders ontwikkelen afvalbeleid met aandacht voor afvalscheiding en 'zero waste', stimuleren kennis hierover bij medewerkers en zetten in op een betere ketensamenwerking.